

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Геолого-географски факултет

Специалност: (код и наименование)

„География“

Г	Г	А	0	1	0	1	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	8	0	2
---	---	---	---

(код и

наименование)

Регионална социално-икономическа география на България

Преподавател: доц. д-р К. Милкова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	15
	Практически упражнения (хоспетиране)	15
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	30
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	30
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	-
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	25
3.	Демонстрационни занятия	-
4.	Посещения на обекти	-
5.	Портфолио	-
6.	Тестова проверка	-
7.	Решаване на казуси	15
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	-
9.	Курсов проект	10
10.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Регионалната социално-икономическа география на България заема важно място в системата на университетската Обществена география. Тя надгражда основния курс по Социално-икономическа география на България. Има богат методологически и методически инструментариум, с който да изследва своеобразието на териториите в България, единството в многообразието и различието в единството на природно-обществените процеси в регионален разрез. В съвременното информационно общество разнообразието и различието са ценен териториален ресурс, който следва да се идентифицира и анализира от регионалната география на България. Курсът дава знания за осмисляне на териториалната идентичност и идентичността на територията – природна, демографско-селищна, стопанско-инвестиционна и културно-ландшафтна.

Учебната дисциплина се основава на културно-ландшафтния и системния подход, на интерпретация на пространствено-образната и поведенческо-географската тематика. Регионалните и районните контексти са важни елементи на географския прочит на природно-обществената реалност. Тяхната актуалност и значимост поставя регионалната обществена география на България и в практико-приложните фокуси на науката.

Предварителни изисквания:

- икономогеографска оценка на природо-ресурсния потенциал на България;
- национална специфика на демографските и селищните системи в България;
- земеделски зони в България;
- индустриална специализация на национално и регионално ниво;
- териториални различия в развитието на третичния сектор;
- районни схеми на България;
- административно-териториални реформи на България;

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Очаквани резултати:

Успешно завършилите обучението по тази дисциплина:

Ще знаят:

- регионалните различия в културните-ландшафти на България;
- особеностите на отделните региони с изразена географска конфигурация на природните, демографско-селищните, стопанските и културните подсистеми;
- интегралния характер на територията – регион с оформени полета и комуникационни зони;
- условията за инвестиране, стопанска дейност, средата на живот в територии от различен ранг.

Ще могат да:

- анализират регионите като отворена и стохастична териториална природно-обществена система;
- анализират регионите като културни ландшафти с универсална ценност, автентичност и цялостност;
- оценяват териториалната идентичност на различните места и решават различни териториални конфликти.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Регионалната социално-икономическа география на България (РСИГБ) – предметно-обектна същност. Развитие на Регионалната социално-икономическа география в България.	2 ч.
2.	Понятията район, регион, районообразуване. Видове райониране. Районирането като крайна цел и метод на изследването. Районирането като конвергентна точка на обективното, субективното и конструктивното разбиране на природно-обществения регион.	3 ч.
3.	Териториални и функционални елементи на социално-икономическите региони. Понятията районен център, гравитационно поле и зона, граници на района. Районът – отворена стохастична териториална природно-обществена система.	2 ч.
4.	Регионални дискурси: регионът - умален модел на държавата; регионът – субект и обект на регионалната политика и управление; регионът – мрежа от връзки и комуникационни пространства; регионът – начин на организация на пространството; регионът – културен ландшафт.	4 ч.
5.	Територията на регионите в България като ресурс –	2 ч.

	големина, площ, географско положение и граници, природен капитал, типове територии – със съхранена и защитена територия, урбанизирани и др.	
6.	Регионите в България като място за живеене и инвестиране – наличие на градски и културни центрове, културни институции и събития, агломерационни образувания, устойчиво развитие на градските и селските пространства, разнообразие от възможности и избори в жизнената среда и др. Българските региони като функционално пространство – „жизнено пространство“ и „инвестиционно поле“.	4 ч.
7.	Регионални градски пространства в България – същност, особености, информационно-комуникационни признаци, поле на влияние, пространствени форми на организация на стопанството, оси на развитие, агломерационни ареали, креативна индустрия, „урбанистичен капитал“.	3 ч.
8.	Регионите на България като туристическа дестинация – привлекателност и териториален имидж, туристическа идентичност, регионална туристическа инфраструктура, туристически пространствени образувания – райони, клъстери, агломерации и др.	2 ч.
9.	Регионите в България като културни ландшафти – съчетания от природните обществени елементи на регионалната територия. Регионално разнообразие от стилове на живот, услуги, продукти, пространствени стереотипи. Културно-ландшафтни зони и локации в различните региони.	3 ч
10.	Регионите в България – изразители на териториалната идентичност и идентичността на териториите. Интерпретация на идентичността на българските региони чрез природните, демографските, селищните и стопанско-културни подсистеми в тяхното пространствено многообразие. Териториалната идентичност като елемент от историята и географията на региона, традициите и социалните процеси.	3 ч
11.	Регионът като субект и обект на регионалната политика. Териториален имидж, пространствени образи и маркетинг на територията – важни елементи от процеса на регионализация и териториално управление.	2 ч.
Теми упражнения		
1.	Анализ на научни публикации на Ан. Бешков, Г. Гунчев и др. автори до 1944 г. Проследяване на измененията в схващането на български икономикогеографи по въпросите на районирането във времето. Съвременни дискуссионни въпроси за социално-икономическото райониране.	2 ч.
2.	Субективното и обективното в районирането – дискусия	2 ч.

	по предварително зададени въпроси. Подходи в социално-икономическото райониране и тяхното приложение.	
3.	Оценка на икономогеографското положение на различните региони. Очертаване и обосноваване на условността на регионалните граници и зоните на гравитация.	3 ч.
4.	Сравнителен анализ на природно-ресурсния потенциал на българските региони.	2 ч.
5.	Етнокултурни и етнографски особености на отделните региони.	2 ч.
6.	Селищна мрежа – регионални специфики. Решаване на казуси за пространствени проблеми на градовете в избрани райони.	3 ч.
7.	Пространствени регионални индустриални образувания. Полюси и оси на икономическо развитие – анализ и изработване на карти.	3 ч.
8.	Земеделски регионални продукти и селскостопанска идентичност на избрани територии. Регионални земеделски борси.	3 ч.
9.	Регионални туристически продукти, туристически райони и културни коридори. Съставяне и обосноваване на туристически маршрути по предварително зададени критерии	3 ч.
10.	Транспортно-логистични регионални специфики. Решаване на практико-приложни задачи относно пространствената конфигурация на транспортната система в отделните райони.	3 ч.
11.	Съставяни и обсъждане на анкети за териториалната идентичност и идентичността на регионите. Аprobация.	2 ч.
12.	Обосновка и сравнителен анализ на културно ландшафтни зони в отделните райони.	2 ч.

Конспект за изпит

№	Тема:
1.	Състояние и тенденции в развитието на РСИГБ
2.	Районирането – метод и цел на географските изследвания.
3.	Понятията район, регион. Видове райони.
4.	Българските региони като умален модел на държавата.
5.	Българските региони като отворени и стохастични природно-обществени териториални системи.
6.	Територията на българските региони като ресурс. Икономогеографска оценка на природно-ресурсния потенциал на районите.
7.	Регионални специфики на демографските и селищните системи.
8.	Българските региони като място за живеене.
9.	Българските региони като място за инвестиране.
10.	Природно-обществените райони в България като туристическа дестинация.
11.	Районите като културни ландшафти. Културно-ландшафтни зони и локации.
12.	Районите като обект на регионалната политика.

Библиография

- Батаклиев, Ив., Към въпроса за антропогеографските изучавания в България“, С.,1946.
- Батаклиев, Ив., Ландшафтно поделение на България, ГСУ, Ист.-Фил. фак., кн. XXX, 13, 1934.
- Бешков, Ан., От военновременен към мирновременен стопанство. Стопански план и стопанско райониране, С,1929.
- Бешков, Ан., Принципи на икономогеографското райониране на България, Изв. Геогр. Институт на БАН, 2, 1954.
- Бешков, Ан., Стопанско-географско поделение на България, С., 1934.
- Бояджиев, В., Пазарните центрове в България, ГСУ, кн.2 география, том 94, 2002.
- Бояджиев, В., Проблеми пред използването на районирането като метод за организация на територията, Сб. Предизвикателства пред икономическата наука и образование в началото на 21 век, Свищов, 2001.
- Бояджиев, В., Регион, регионализъм, регионална политика в Европейския съюз, ГСУ, кн. 2 география, том 97, 2005.
- Вакарелски, Хр., Етнография на България, С., 2007.
- Велев, С., Йорданова, М., Гешев, Г., Колев, Б€, Опит за природно-икономическо (географско) райониране на България с приложение на многомерен статистически анализ, Проблеми на географията, кн. 1, 1984.
- География на България, С., ГИ на БАН, ФорКом, 2002.
- Гунчев, Г., Поселищно-географските проучвания във България. Постижения и задачи. С., 1938.
- Димов, Н. Райониране, социално-икономически райони и регионално развитие на България, Екс-прес, Габрово, 2012.
- Икономическо райониране на НР България, С., БАН, 1963.
- Йорданов, Т., Към въпроса за икономическото райониране на България, Изв. На ГИ на БАН, 2, 1954.
- Иширков, Ан., Упътване за изучаване на селищата в Българските земи. Училищен преглед, кн. 2. 1906.
- Карастоянов, С., Стойчев, К., Културно-цивилизационният и природният подход при регионализирането на България, Български дипломатически преглед, кн. 5-6, 2009.
- Милкова, К., Митев, М., Географските образи – обединителен елемент между географските науки, Сб. „Географски науки и образование“, ШУ, 2015.
- Милкова, К., Природно.обществени райони/региони на България. Тип топ прес, С. 2017.
- Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025, Протокол №4761, 2012.
- Пенков, И., Икономогеографско райониране на България, Изв. на ГИ на БАН, 2, 1954.
- Пенков, И., Т. Христов, Икономическа география на България, Учебник за студенти, С., Наука и изкуство, 1978.
- Попов, А., Славейков, П. и др., Енциклопедия България: Райони, Области, Общини, С., 2010.
- Русев, М., Ранжиране и типологизация на областите и общините в България от гл.т. на устойчивото развитие, ГСУ, кн.2 – география, т. 97. 2005.

Славейков, П., Район или регион (Същност на понятията и тяхното приложение), 50 години ГИ на БАН, С., 2000.

Христов, Т., Относно социално-икономическото райониране на България, Проблеми на географията, №2, 1978.

Христов, Т., Икономическото райониране и административно-териториалното деление на България, Проблеми на географията, №2, 1977.

Дата: 22.01.2017

Съставил: доц. д-р К. Милкова